

สำรวจสถานการณ์การใช้คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย
(DEVELOPMENTAL SURVEILLANCE AND PROMOTION MANUAL/ DEVELOPMENTAL
ASSESSMENT AND INTERVENTION MANUAL) ของผู้เลี้ยงดูหลักในเขตเมือง

SURVEY THE SITUATION OF THE USE OF DEVELOPMENTAL SURVEILLANCE AND
PROMOTION MANUAL (DSPM,DAIM) OF PRIMARY CAREGIVERS IN URBAN AREAS

มณฑาทิพย์ เหนานรักษ์

กนกวรรณ กัญญาสาย

กลุ่มงานคลินิกพัฒนารูปแบบและนวัตกรรมบริการสุขภาพเด็กดี สถาบันพัฒนาสุขภาพเขตเมือง

หลักการและเหตุผล

เด็ก 0-5 ปีที่ได้รับการส่งเสริมพัฒนาการอย่างเหมาะสมจะทำให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ กระทรวงสาธารณสุขได้มีการสำรวจในปี 2558 พบว่าเด็กไทยมีพัฒนาการล่าช้าประมาณร้อยละ30จึงจัดทำคู่มือ DSPM/DAIM ซึ่งมีแนวคิดให้พ่อแม่ ผู้ปกครองเป็นผู้เฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการที่บ้าน แต่จากการสำรวจสถานการณ์การใช้คู่มือ DSPM พบว่าผู้เลี้ยงดูหลักส่วนมากไม่รู้จักคู่มือร้อยละ41 รู้จักแต่ไม่เคยใช้ถึงร้อยละ26.2 (สถาบันพัฒนาอนามัยเด็กแห่งชาติ,2560)คลินิกพัฒนารูปแบบและนวัตกรรมบริการสุขภาพเด็กดี จึงได้มีการสำรวจสถานการณ์การใช้คู่มือDSPM/DAIM ระหว่างเดือน ก.ย.-พ.ย. 62 พบว่าผู้รับบริการทั้งสิ้น 513ราย มีผู้ใช้คู่มือDSPM/DAIMที่บ้านจำนวน 82 รายคิดเป็นร้อยละ15.98 คลินิกพัฒนารูปแบบและนวัตกรรมบริการสุขภาพเด็กดี จึงมีความจำเป็นในการสำรวจสถานการณ์การใช้คู่มือDSPM/DAIM เพื่อศึกษาสถานการณ์ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้คู่มือDSPM/DAIM เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ในการวางแผนการดำเนินงานให้ผู้เลี้ยงดูหลักมีการนำคู่มือ DSPM/DAIM ไปใช้ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กมากขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสำรวจสถานะภาพส่วนบุคคล สถานการณ์ การใช้คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยของผู้เลี้ยงดูหลัก
2. เปรียบเทียบความถี่ในการใช้คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย กับคุณลักษณะทั่วไปของผู้เลี้ยงดูหลัก ประกอบด้วย อายุ เพศ ความเกี่ยวข้องกับเด็ก การศึกษา อาชีพ รายได้ และข้อมูลเด็กในเรื่องสถานที่คลอด น้ำหนักแรกคลอด
3. เพื่อสร้างข้อเสนอแนะตามนโยบายของกระทรวงสาธารณสุขซึ่งมีแนวคิดให้พ่อแม่ ผู้เลี้ยงดูหลัก เป็นผู้เฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่บ้าน

วิธีการศึกษา

เป็นการสำรวจสถานการณ์การใช้คู่มือ DSPM/DAIMของผู้เลี้ยงดูหลักในเขตเมือง โดยใช้แบบสอบถาม ประกอบด้วย 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ดูแลหลัก

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องคู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

ผลการศึกษา

จากการศึกษาการใช้คู่มือDSPM/DAIMของผู้เลี้ยงดูหลักในเขตเมืองจำนวน 106 ราย ในการศึกษาสถานภาพส่วนบุคคลของผู้เลี้ยงดูหลัก พบว่า อายุผู้เลี้ยงดูหลักที่พบมากที่สุดอยู่ในช่วงอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 30 ปี จำนวน 52ราย คิดเป็นร้อยละ 49.1 ผู้เลี้ยงดูหลักส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 87 ราย คิดเป็นร้อยละ 82.1 ความเกี่ยวข้องกับเด็กพบเป็นมารดาส่วนใหญ่จำนวน 82 ราย คิดเป็นร้อยละ 78.8 ผู้เลี้ยงดูหลักส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับอนุปริญญา/ปริญญาตรี จำนวน 57 ราย คิดเป็นร้อยละ 54.3 ผู้เลี้ยงดูหลักส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง/พนักงานบริษัท จำนวน 42 ราย คิดเป็นร้อยละ 40 รายได้ผู้เลี้ยงดูหลักส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 5,000 -10,000 บาท จำนวน 45 ราย คิดเป็นร้อยละ 46.4 ข้อมูลเด็ก เด็กส่วนใหญ่คลอดโรงพยาบาล จำนวน 84 ราย คิดเป็นร้อยละ 79.2 เด็กมีน้ำหนักแรกคลอดส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 2,500 – 3,999 กรัม จำนวน 95 ราย คิดเป็นร้อยละ 89.6 ด้านคู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย รู้จักคู่มือเล่ม DSPM เป็นส่วนใหญ่จำนวน 97 ราย คิดเป็นร้อยละ 94.2 ได้รับคู่มือเป็นส่วนใหญ่จำนวน 102 ราย คิดเป็นร้อยละ 97.1 ส่วนมากได้รับคู่มือเมื่อแรกคลอดจำนวน 56 ราย คิดเป็นร้อยละ 55.4 เปรียบเทียบความถี่ในการใช้คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย กับคุณลักษณะทั่วไปของผู้เลี้ยงดูหลัก ประกอบด้วย อายุ เพศ ความเกี่ยวข้องกับเด็ก การศึกษา อาชีพ รายได้ และข้อมูลเด็กในเรื่องสถานที่คลอด น้ำหนักแรกคลอด การเปรียบเทียบคุณลักษณะทั่วไปของผู้เลี้ยงดูหลัก กับ ความถี่ในการใช้คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในด้าน

1. ความถี่ในการใช้คู่มือ DSPM/DAIM
2. การได้รับการสอนการใช้คู่มือ DSPM/DAIM
3. เข้าใจเนื้อหาและเกณฑ์การใช้คู่มือ DSPM/DAIM
4. เข้าใจวิธีการและทักษะการใช้คู่มือ DSPM/DAIM
5. การมีเวลาในการใช้คู่มือ DSPM/DAIM

ผลการเปรียบเทียบ พบว่า อาชีพของผู้เลี้ยงดูหลักที่แตกต่างกัน มีความถี่ในการใช้คู่มือ DSPM/DAIM ($p=0.008$) และการมีเวลาในการใช้คู่มือ DSPM/DAIM ($p=0.039$) แตกต่างกัน อาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจมีค่าเฉลี่ยของความถี่ในการใช้คู่มือ DSPM/DAIM มากกว่าอาชีพรับจ้าง/พนักงานบริษัท ($p=0.647$) และแม่บ้าน ($p=0.627$) และยังพบอีกว่า อาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจมีค่าเฉลี่ยของการมีเวลาในการใช้คู่มือ DSPM/DAIM มากกว่าอาชีพรับจ้าง/พนักงานบริษัท ($p=0.657$) จากการศึกษาพบว่าเด็กที่คลอดในโรงพยาบาลของเอกชนมีการได้รับการสอนการใช้คู่มือ DSPM/DAIM มากกว่าเด็กที่คลอดโรงพยาบาลรัฐบาลอย่างมีนัยสำคัญ ($p=0.019$) สำหรับคุณลักษณะทั่วไปของผู้เลี้ยงดูหลักด้าน อายุ เพศ ความเกี่ยวข้องกับเด็ก การศึกษา และรายได้ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน ทั้งในเรื่อง ความถี่ในการใช้คู่มือ DSPM/DAIM การได้รับการสอนการใช้คู่มือ DSPM/DAIM ความเข้าใจเนื้อหาและเกณฑ์การใช้คู่มือ DSPM/DAIM ความเข้าใจวิธีการและทักษะการใช้คู่มือ DSPM/DAIM และการมีเวลาในการใช้คู่มือ DSPM/DAIM

ข้อเสนอแนะ

- 1.ควรมีการศึกษาข้อมูลกลุ่มผู้เลี้ยงดูหลักที่มีอาชีพรับจ้าง เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมในการส่งเสริมการใช้คู่มือ
- 2.ควรศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมในรายที่คลอดรพ.เอกชน เพื่อเพิ่มปัจจัยเสริมในการทำให้ผู้เลี้ยงดูหลักมีการใช้คู่มือ

คำสำคัญ(keyword) DSPM DAIM ผู้เลี้ยงดูหลัก เขตเมือง